

НАЦИОНАЛЕН СЪВЕТ ПО ТУРИЗЪМ

МИНИСТЕРСТВО НА ТУРИЗМА

ПРОТОКОЛ

ОТ ЗАСЕДАНИЕ НА НАЦИОНАЛНИЯ СЪВЕТ ПО ТУРИЗЪМ (НСТ),

ПРОВЕДЕНО НА 31.07.2020 г. – к.к. Златни пясъци, Грифид Хотел Енканто Бийч

Поканени: 47 члена на НСТ, вкл. председател и заместник-председател и 5 наблюдатели

Присъствали членове на НСТ, вкл. председател и заместник-председател:

1. **Марияна Николова**, заместник министър-председател, министър на туризма и председател на НСТ;
2. **Ирена Георгиева**, заместник-министър на туризма и заместник-председател на НСТ;
3. **Мая Никовска**, директор на дирекция „Туристическа политика” и секретар на НСТ;
4. **Инж. Валентин Йовев**, заместник-министър на регионалното развитие и благоустройството;
5. **Амелия Гешева**, заместник-министър на културата;
6. **доц. д-р д.м. Ангел Кунчев**, главен държавен здравен инспектор – министерство на здравеопазването;
7. **Елка Димитрова**, директор на дирекция „Политика на пазарна на труда и трудова мобилност“ ;
8. **Милен Люцканов**, заместник-министър на външните работи;
9. **Главен инспектор Иван Петров**, началник сектор ООРТП при ОД на МВР-Варна;
10. **Валери Стоянов**, изпълнителен директор на ИА „Военни клубове и военно-почивно дело“;
11. **Константин Райков**, член на Комисията за защита на потребителите;
12. **Д-р Костадинка Маринова**, нач. отдел „Контрол на храните“, ОД на БАБХ – Варна;
13. **Даниела Стоева**, председател на Асоциацията на българските туроператори и туристически агенти;
14. **Галин Георгиев**, заместник-председател на Българската асоциация на туристическите агенции;

15. **Георги Щерев**, председател на УС на Българската хотелиерска и ресторантьорска асоциация и представител на национално представените работодателски организации в Република България;
16. **Иванка Попова**, член на Асоциация на къщите за гости в България;
17. **д-р Мартин Захариев**, заместник-председател на УС на Националния борд по туризъм;
18. **Георги Дучев**, председател на Българска асоциация на професионалистите в мениджмънта на хотели;
19. **Павлин Петров**, съпредседател на Сдружение Българска асоциация на заведенията;
20. **Пантелей Мемцов**, председател на „Регионална туристическа асоциация Родопи“;
21. **Сийка Кацарова**, председател на Български съюз по балнеология и СПА туризъм;
22. **Ивайло Чеварганов**, изпълнителен директор на Златни пясъци АД;
23. **Кремена Атанасова**, представител на Национално сдружение на българските превозвачи;
24. **Боран Хаджиев**, представител на Националното сдружение на общините в Република България (заместник) и кмет на община Чепеларе;
25. **Иван Портних**, председател на Организация за управление на Варненски Черноморски туристически район и кмет на община Варна;
26. **Соня Енилова**, изпълнителен директор на Организация за управление на Бургаски Черноморски туристически район;
27. **Любозар Фратев**, председател на Организация за управление на Тракийски туристически район;
28. **Сашка Въчкова**, представител на ОУТР Рило-Пирински туристически район и заместник-кмет на община Банско;
29. **Сребра Касева**, представител на Организация за управление на туристически район „Долината на розите“

Гости:

1. **Елена Косева**, изпълнителен директор на Св. Св. Константин и Елена;
2. **Веселин Черкезов**, председател на УС на Златни пясъци АД;
3. **Григор Фиданов**, хотелиер и собственик на хотели „Грифид“ ;
4. **д-р Полина Карастоянова**, изпълнителен директор на Националния борд по туризъм;
5. **Мариян Беляков**, изпълнителен директор на Пампорово АД;
6. **Константин Арабаджиев**, член на Комисията за защита на потребителите;
7. **Проф. Тодорка Костадинова**, член на БУБСПА;

8. **Георги Тръпков**, член на УС на БУБСПА;
9. **Красимир Станев**, изпълнителен директор на Албена АД;

Отсъстващи членове и наблюдатели:

1. **Яна Топалова**, заместник-министър на икономиката;
2. **Росица Велкова-Желева**, заместник-министър на финансите;
3. **Атанаска Николова**, заместник-министър на околната среда и водите;
4. **Атанас Добрев**, заместник-министър на земеделието и храните;
5. **Андреана Атанасова**, заместник-министър на транспорта, информационните технологии и съобщенията;
6. **Петър Николов**, заместник-министър на образованието и науката;
7. **доц. Стоян Андонов**, заместник-министър на младежта и спорта;
8. **Галя Димитрова**, изпълнителен директор на Националната агенция по приходите;
9. **Венцислав Кръстев**, председател на „Сдружение Туризм“;
10. **Михаил Абаджиев**, председател на Националната асоциация Хотел, Ресторант, Кафетерия – ХоРеКа;
11. **д-р Костадин Коев**, председател на УС на Организация за управление на туристически район „Родопи“;
12. **Даниел Панов**, председател на УС на Организация за управление на Старопланински туристически район;
13. **Станимир Станков**, председател на Национална асоциация по СПА и Уелнес туризъм;
14. **Димчо Тодоров**, представител на Българска асоциация на експертите в туризма;
15. **доц. д-р Тодор Чобанов**, председател на Организация за управление на Софийски туристически район;
16. **Стоян Мемцов**, представител на Сдружение за правна помощ на потребителите“;
17. **Пенчо Милков**, председател на Организация за управление на Дунавски туристически район и кмет на община Русе;
18. **Николай Копринков**, съветник по вътрешна политика и гражданско общество, Администрация на президента;
19. **Христина Христова**, началник на политическия кабинет на заместник министър-председателя по икономическата и демографската политика;
20. **Жечо Станков**, заместник-министър на енергетиката;
21. **Николай Проданов**, заместник-министър на правосъдието;
22. **Акад. Юлиан Ревалски**, председател на Българска академия на науките;

Секретариат на НСТ:

1. **Мая Никовска**, директор на дирекция „Туристическа политика” и секретар на НСТ, МТ;
2. **Венелина Червенкова**, началник на отдел „Стратегическо планиране и продуктова политика в туризма“, дирекция „Туристическа политика“;
3. **Кристиана Лозанова**, младши експерт в отдел „Стратегическо планиране и продуктова политика в туризма“, дирекция „Туристическа политика“.

Заседанието се проведе при следния дневен ред:

т. I. Актуална информация за:

1. Епидемичната обстановка в страната и изисквания на МЗ за стартиралия летен сезон 2020 в условията на COVID-19
2. Състояние на туристическия сектор:
  - 2.1. Взаимоотношения между туроператори и потребители по време на извънредното положение и епидемичната обстановка, през погледа на Комисията за защита на потребителите
  - 2.2. Готовност и специфика на стартиралия летен сезон 2020
3. Мерки срещу разпространението на COVID-19 в някои генериращи пазари

т. II. Представяне на новите моменти в Правилника за организацията на дейността на Националния съвет по туризъм

т. III. Разни

Поканата, дневния ред и материалите към него са изпратени на всички членове на НСТ по електронна поща от секретариата на НСТ в определения срок преди датата на заседанието.

Откриване на заседанието:

Г-жа **Марияна Николова**, заместник-министър председател по икономическата и демографската политика и министър на туризма поздрави всички присъстващи и изказа благодарност към всички хотелиери и ресторантьори, които въпреки изключително тежките времена отвориха своите обекти, запазиха персонала си на работа и оказват туристическата услуга на всеки желаещ. Благодарни за усилията и за подкрепата заедно да се търси решение за

справянето с кризата. Подчерта, че настоящата световна криза ще има траен ефект върху туризма, който има един от най-големите приноси на БВП на страната. Опроверга твърденията, че последиците могат да бъдат преодолени за година – две и призова всички присъстващи да загърбят различията си и заедно да изработят план как да се справят с настоящата криза от COVID-19. Предложи да се изготви план за една година напред с малки и работещи стъпки, след това за още една и спрямо постигнатото да се намерят стабилните основи, които да се градят. Туристическия сектор след две, три години няма да изглежда така както сме го познавали до сега. Много представи и навици ще бъдат променени и само гъвкавите ще успеят. От няколко години насам се наблюдава устойчива тенденция за туризъм, който зачита традициите, екосистемите и се противопоставя на бетонирането на бреговете ивици. Настоящата криза катализира тези трендове и все повече започва ориентация от масов към нишов туризъм. Тук България има много какво да предложи като туризъм – планински, вело-туризъм, СПА, винен, исторически, религиозен, селски, фестивален, атракционен, зелен, екстрем и прочие. Морската почивка ще бъде различна - ще се търси съчетание на различни форми на активна почивка със здравословни и СПА процедури, както и по-динамична морска ваканция - море и опознаване на местните традиции и културно-историческото богатство на страната. Министър Николова каза, че кризата е възможност, от която туристическия сектор може да се възползва по най-добрият начин. Тази година наблягаме на български туристи. Призовава бранша да покаже на българите, че са важни, желани, чакани и уважавани туристи. Наблегна на факта, че тази и следващата година туристите ще избягват събирането на хора на едно място. Туризмът, особено планинския има възможност да се развива чрез планинското колоездене, преходи, наблюдения, възможности, както и други зелени опции. Подчерта важността бранша да насърчи българите да планират ваканциите си в България. Вицепремиерът и министър на туризма даде пример с доклада от френския университет Монтен за Дигиталната революция на Франция, в която туристите са повлияни от снимките на различните дестинации. Според министър Николова дигитализация на туристическите услуги може да позволи по-добро разпределение на потоците от туристи и да популяризира дестинации, които все още не са толкова известни. Понятието традиционен туризъм трябва да бъде изпълнено с едно ново съдържание, като предизвикателството е огромно и с общи усилия между министерството на туризма и бранша трябва да се справим по най-бързия начин с него.

Министър Марияна Николова предложи да се създаде Консултативен съвет под нейно ръководство, който да изготви – екшън план за зимния сезон и стъпки за следващия летен сезон 2021 г. Направи обобщена равностметка до момента за предприетите мерки, като започна със субсидията от 35 евро, която вече е активна, като подчерта, че е изключително важно тази

мярка да подпомогне освен това лято и предстоящия зимен сезон, но и сезоните през 2021 и 2022 г., за да се възстанови изцяло най-засегнатият сектор „Туризм“. Тя посочи още, че за държавната субсидия са заделени 55 млн. лв. от държавния бюджет, а анализите показват, че мярката ще доведе до 400 хил. нови туристи.

Схемата за държавна помощ обхваща полетите, извършени в периода от 14 май до 31 декември 2020 г. и представлява първа фаза от антикризисната мярка. Полетите, които ще се извършват през периода от 01.01.2021 г. до 14 май 2022 г. ще са предмет на нова нотификация. Максималният размер по схемата за държавна помощ не може да надхвърля 800 000 евро на предприятие по фаза 1 под формата на преки безвъзмездни средства, като всички използвани стойности трябва да бъдат в брутно изражение, т. е. преди приспадането на данъци или други такси.

Схемата 60/40, която за сектор „Туризм“ е 80/20, като към 60/40 се добавя допълнителна помощ от 290 лв. действа от 1 юли до края на септември с амбиция да бъде продължена до края на годината. В зависимост от анализите и възможностите, Министерството на туризма може би ще предложим тази мярка да действа до май 2021 г. с оглед осигуряване на бранша и запазване на персонала.

Министър Николова информира членовете за предложените от хотелиерите два обекта, съответно в Слънчев бряг хотел „Делмар“ с капацитет от 30 стаи и в Златни пясъци хотел „Златен рог“ с капацитет от 120 стаи. Г-жа Николова уточни, че предстои експерти да проверят местата за настаняване, да ги потвърдят съвместно с здравните власти и след това да бъдат договорени финансовите параметри, като се водят преговори с министерството на финансите, това да бъде за сметка на държавата, от бюджета да се поемат разходите както за нощувки, така и за изхранването по време на принудителния престой на туристите. Подчерта, че към момента в курортите ни няма нито един случай на турист с положителна проба за COVID-19.

Също така спомена, че Правителството направи важни стъпки за отварянето на границите на страната ни за традиционните туристически дестинации за туристи от Молдова, Северна Македония, Кувейт, Сърбия, Израел, Албания, Косово, Босна и Херцеговина и Черна гора, които ще бъдат допускани на територията на Република България срещу отрицателен ПСР тест направен до 72 часа преди влизането в страната. На 30 юни министърът на здравеопазването издаде заповед за облекчаване влизането на украински туристи в България, тъй като тази страна има голям потенциал за голям приток на туристи у нас и ще донесе повече

приходи за сектора. С тази заповед отпада изискването за предоставяне на 72 часов ПСР тест, като мярката ще важи за всички украински граждани. Министър Николова изтъкна, че в Украйна се намира най-голямата българска диаспора и уточни, че връзките между двете страни имат дълги и добри традиции. Даде информация, че през миналата година Украйна е заемала 6-то място в класацията за входящ туризъм у нас с над 471 хил. посещения от украински туристи, реализирани като ръст от 24/100 спрямо 2018 г. Сега сме поставени пред големи изпитания заради COVID-19, но според нея мерките на правителството ще насърчат двустранния обмен на туристи. Изтъкна факта, че първите сигнали за старта на летния сезон бяха повече от негативни. Резултатите на курортите за Южното Черноморие за м. юни показват, че 98 % от чартърните полети са отменени, а 70 % от хотелите в най-големият от тях к.к. Слънчев бряг остават затворени. Все още има очаквания месеците август и септември да са добри, като свидетелство за това е от срещата на 29.07.2020 г., която министър Николова проведе в к.к Слънчев бряг. Тя обясни, че на нея е получила уверенията на работещите хотели, че имаме почти пълна заетост за м. август и се очаква такава и за м. септември. Повтори очакванията за различна морска почивка, в която ще се търси съчетание на различни форми на почивка със здравословни СПА процедури, както и по-динамичен вариант на лятна ваканция, например море и опознаване на местните традиции или културно-исторически богатство на страната ни. Туризмът е изправен пред най-голямото изпитание в целия свят, като България не прави изключение от това, като подчерта, че туризма е най-засегнатият сектор от пандемията.

Направи уточнения, че епидемията от коронавирус по данни от преди ден от Световната организация по туризъм към ООН е довела до загуби на международния туризъм за над 320 милиарда долара, което надвишава три пъти повече загубите причинени от Световната икономическа криза през 2009 г. Броя на туристите е намалял с 300 мил. заради наложените ограничения и практически пълното затваряне на държавите в целия света. Предвид факта за тези канселирани пътувания, които горе долу по статистика се очертават около 1 милион, министър Николова поясни, че сега е момента до края на годината туризма в България да бъде туризма на българите. Също така подчерта, че бранша трябва да повиши предлаганата услугата и да убеди българските туристи, че са чакани и желани. Вицепремиерът и министър на туризма благодари на главния санитарен държавен инспектор г-н Кунчев за присъствието му. Правителствена политика трябва да бъде визията, че България е една санитарна и безопасна дестинация. Г-жа Николова е убедена от нейните посещения този и предния уикенд по южното и северното ни Черноморие, че туристическия бранш, хотелиерите, ресторантьорите, собствениците на развлекателни обекти безусловно спазват санитарните

мерки, които са предписани от здравните власти. Тя напомни, че трябва да преодолеем страха на международно ново, че в България има болни. Сподели пред бранша, че по дипломатически път са проведени разговори с Израел, Украйна, а през следващата седмица ще има разговори и с останалите дипломатически страни, от които България очаква туристи. Подчерта важността на британските туристи за България и сподели, че разговорът с Обединеното Кралство е много важен. Британските те имат силна заявка да дойдат в България и са особено важни за зимния ни туризъм.

Министър Николова сподели с бранша, че започва работа по летен сезон 2021 от началото на септември, като същевременно ще се работи и по зимния сезон. Подчерта важността на британски и израелски туристи, както и на турските. Тя сподели с бранша, че очаква реципрочност по отношение на Украйна и Израел, която да стане факт до средата на август 2020 г. Благодарни и даде думата на г-н Кунчев.

I. Актуална информация за:

г. 1 Епидемичната обстановка в страната и изисквания на МЗ за стартирания летен сезон 2020 г. в условията на COVID-19

Доц. д-р, д.м. Ангел Кунчев, главен държавен здравен инспектор – министерство на здравеопазването благодари на вицепремиера и министър на туризма Марияна Николова. Потвърди констатацията, че туризма и транспорта, особено авиотранспорта са едни от най-засегнатите сектори и тук най-много трябва да се направи, за да се спасят тези отрасли. Важно е да се направи обща картина за случващото се от COVID-19 и в краткосрочен план, така че туристическия сектор да не чувства толкова остро последиците от пандемията. /Презентация/.

Подчерта, че картината зависи от каква гледна точка се гледа и най-вече с кого сравняваме България, като даде пример на сравнения: Ако я сравняваме с ЕС цифрите показват една неблагоприятна тенденция, ако се сравняваме с Балканите показват съвсем друга картина, а ако се сравняваме с целия свят е трета и това е добре да се знае, защото когато има атаки към България, че е една едва ли не опасна дестинация, която трябва да се избягва, трябва да е ясно, че това не е на 100 % вярно.

Изказа съжаление, че в политиката си по отношение на COVID-19, България мина през два етапа, които са доста ясно разграничени. Сподели, че се занимава с COVID-19 от 10 – 11 януари, откакто са получени първите данните за Китай и разказа как са започнали първо с проследяване на хората, които се връщат от Китай, които не са били малко, и с намаляване на шансовете за внасяне на вируса у нас. Според г-н Кунчев тогава мерките са били много

ефективни, защото вируса в България не е внесен от Китай, а от дестинации като Северна Италия, Швейцария и Австрия. Най-напред вирусът е бил донесен от завръщащи се скиори от тези дестинации, които са се очертали като отделни огнища, а след това по много други линии и дестинации. Опроверга теорията, че заболяването става чрез вноса в България. Неминуемо една въздушно-капкова инфекция води до последствия и каквито и мерки да се вземат има примери в историята на островни страни, които по време на световни епидемии са вземали мерки на тотална изолация и единственото, което са постигнали е да забавят епидемията с 2-3 седмици. Поясни, че начин да се предпазим от въздушно-капкова инфекция, дори и да се затворят границите. Поясни, че Министерство на здравеопазването са наясно, че не могат да я спрат, но се опитват да я държат под някакъв контрол, за да не сме в най-тежките ситуации. На 8 март беше регистриран първият случай на коронавирус в България и тогава бяха въведени и първите мерки, които бяха доста крайни. Г-н Кунчев даде пример с блокирането на много големи градове за дълго време или затварянето на парковете и за София, затварянето на парк Витоша, които мерки според него не са имали кой знае какъв епидемичен смисъл, но всички останали строги мерки са свършили своята работа и около два месеца и половина, три България е вървяла по примера на Германия и е имала данните на Германия, дори нещо повече. До преди два месеца България беше на предпоследно място по заболяемост в Европа, като по-добре от нас е била само Словакия. В началото на юни рязко се смени политиката, поради натиск на икономиката и определени отрасли от нея, което беше разбираемо, защото обществото като цяло не може да търпи дълго време строги ограничителни мерки. Сега е приета до някъде политиката на Швеция, като сподели, че лично той не я харесва, защото времето показва, че не е правилната. Факта, че Швеция не е взела кой знае какви мерки (не спря училищата, не спря нощните заведения и ресторантите), тя има много нисък спад на БВП, което твърдение не е вярно. Г-н Кунчев уточни, че точността на спада ще стане ясен в края на годината. Добави пример и със статистика към момента, като спомена, че в България към момента починалите от COVID-19 са 360, а в Швеция са 5 600 души. Сподели, че в момента България е на 52 място в света, като винаги се сравнява 14 дни назад, като добави, че презентацията е правена на 29.07.2020 г. В Европа сме ние сме на 4 място, а на Балканите сме последни. Спомена, че се правят общо 5-6 000 ПСР теста на ден, което е голяма бройка, но тя идва от пътуващите за Гърция. Последните две седмици се предава болест, която е много по-различна от това, което беше в Китай, като сподели, че това заболяване се предава от човек на човек при пряк контакт. Безспорен е факта, че при COVID-19 когато 50-60% от населението го карат безсимптомно. Паднала е и възрастовата група, която към момента е между 15 и 30 години, но рисковата група си остават възрастните. Г-н Кунчев поясни, че всеки месец РЗИ

правят проверки в старческите домове. По отношение на политиката сподели, че бе известна грешка вдигането на мерките, но се надява, че именно мерките ще дадат резултат. Най-трудната задача е да се намери баланса между COVID-19 и глада. Спомена испанския грип, който е взел над 40 милиона жертви. Направи апел към туристическия бранш да намерят точния модел и да се борим заедно независимо какво ще правим до края на сезона летен, зимен и среден.

Г-жа Марияна Николова обобщи, че г-н Кунчев е разяснил мерките по т.1 от правилника на дневния ред и даде думата на Константин Райков от Комисията за защита на потребителите (КЗП), който да премине по т.2 от дневния ред и да представят състоянието на туристическия сектор.

т. 2. Състояние на туристическия сектор.

2.2 Взаимоотношения между туроператори и потребители по време на извънредното положение и епидемичната обстановка, през погледа на Комисията за защита на потребителите.

Г-н Константин Райков, член на КЗП започна с благодарствени слова към министъра на туризма и поздрави бранша. Представи накратко последиците от пандемията, които най-много се отразиха на правоотношенията на туроператорите и потребителите на туристическата услугата и по-конкретно на сключените договори преди COVID-19 и съответно какво се случва с тях след приетите мерки от Министерството на туризма (МТ) и Народното събрание. Той потвърди, че ситуацията се е отразила много тежко на отрасъла. Представи жалбите, които са постъпили в КЗП и в МТ, след обявяването на извънредното положение и поясни, че са касаели предимно хипотезата за отмяна или отказ от приемане на туристическа услуга, което е чл. 89 от Закона за туризма. Извънредната ситуация налагаше извънредни решения, като бяха създадени съответно работни групи, в които участваха експерти от МТ, КЗП, бранша, които разглеждайки тези жалби са стигнали до четири хипотези, които трябва да се уредят законодателно:

Първата хипотеза гласи отмяна на туристически пакети от туроператор, които е трябвало да се проведат по време на извънредното положение /13.03.-13.05.2020г./, с подписан договор преди извънредното положение. Като поясниха, че тук следва да се има предвид и чл. 25 от Закона за мерките и действията по време на извънредното положение(ЗМДВИП). Цитирайки чл. 25 уточниха, че пак се възстановяват заплатените суми, при отказ на пакет-заместител, но в срок от 12 месеца след отмяна на извънредното положение.

Втората хипотеза обхваща отменените пътувания от туроператори, които трябва да се проведат след извънредното положение, т.е., ако отмяната е направена по време на извънредното положение важи чл. 25 от ЗМДВИП, а ако отмяната е направена преди и след извънредното положение действа чл. 89 от Закона за туризма (ЗТ).

Третата хипотеза е при отказ на туриста, спомената в предходната хипотеза (2) ако отмяната е направена по време на извънредното положение важи чл. 25 от ЗМДВИП, а ако отмяната е направена преди и след извънредното положение действа чл. 89 от Закона за туризма.

Последната хипотеза, е отказа на туриста след извънредното положение не се прилага чл. 25, а се прилагат общите правила от ЗТ.

Г-н Константин Райков изказа благодарност към всички участници в работната група и даде статистика за получените жалби през първото полугодие на 2020 г., през което са постъпили 773 жалби касаещи сектор туризъм, като само 169 от тях са постъпили в периода януари - февруари 2020 и се отнасят преди всичко за рекламация на туристически продукт или за жалби за несъответствие в хотелите. Останалите 604 жалби са постъпили по време на извънредното епидемично положение и епидемичната обстановка и се отнасят предимно за отменени туристически пътувания, отказ от индивидуални туристи, като отделните договори и споровете са между хотели – туристи и ГО-туристи. В резултат на предприетите действия и приетия модел от страна на КЗП от тези 604 жалби са удовлетворени 328 от тях. т.е повече от 50 % което е много добре предвид настоящата тежка ситуация. Надява се, че и останалата част от жалбите ще бъдат удовлетворени. За сравнение посочи, че за първото полугодие на 2019 г. в КЗП са получени общо 376, т.е. тази година те са се увеличили с два пъти заради коронавируса. В заключение пожела успех на всички.

Марияна Николова благодари на г-н Райков и предложи промяна в дневния ред като се разгледа т. 3 Мерки срещу разпространението с COVID-19 в някои генериращи пазари и даде думата на г-н Николай Костов да представи ситуацията, след което да се премине към готовността и спецификата на стартирания летен сезон.

т. 3 Мерки срещу разпространението на COVID-19 в някои генериращи пазари

Николай Костов, директор дирекция „Международно сътрудничество и инвестиции в областта на туризма“ към Министерство на туризма започна с поздрав към г-жа Николова и областния управител, като поясни, че Дирекция Международно сътрудничество се опитва да наблюдава около 30 пазара и да следи приеманите мерки на тези пазари. Ситуацията е много динамична. Г-н Костов обобщи накратко ситуацията в Гърция, Турция, Италия и Полша. Най-

общо за хотелите в Гърция с капацитет от 50 стаи е задължително да имат разработен план за действие и индивидуални протоколи за всяка част от бизнеса. Целта е да се предприемат мерки за предотвратяване на заразяване. Важното е да има назначен здравен координатор, служителите да бъдат обучени как да действат в случай на заразен гост, както и да има сключен договор с медицинско лице, което да действа на повикване. В Гърция е публикуван списък на хотели, които ще действат като места за настаняване за хора, които са дали положителни проби, като разходите ще бъдат поети от гръцкото правителство. Напомни, че вече в България се говори за такива хотели. За плажовете е необходимо избягване на моментите, в които може да има близък контакт, заведенията по плажа сервират пакетирани храни, не се пуска силна музика и не се организират плажни партита. Изискването за разстоянието на плажа е 40 души на 1000 кв м. Г-н Костов изтъкна, че има доста високи глоби на служителите на фирмите, които управляват плажа, ако те не спазват санитарно-хигиените мерки, които са: до 25 хил. евро глоба или до 20 дни затваряне на бизнеса. Гърците са разработили плажно приложение „Плаз“, което показва нивата на заетост на плажа.

Министерството на туризма на Турция е въвело здравен сертификат, който е признак, че мястото за настаняване отговаря на определените норми. Важно е багажа на гостите да бъде дезинфекциран. При посрещане на гостите в хотелите им се измерват температурата. Регистрацията в хотела става само с QR код, така че да няма интеракция с администрацията. В по-високо категорийните хотели със същия QR код се осъществява отварянето на вратата на стаята и други зони в хотела, шведските маси не са на самообслужване, персонала подава храната. В хотелите трябва да има осигурено денонощно дежурство на квалифициран медицински персонал, за да бъде хотела сертифициран. Въведени са Здравни застраховки за пътуване на чужденци и турски граждани за коронавирус. За плажа има отделни входове и изходи в големите курорти, прави се дезинфекция на шезлонгите след всяка употреба, задължително е носенето на обувки до водата. Освен на плажа спазването на дистанция е задължително и във водата.

В Италия е важно предоставянето на предпазни средства, и сериозното почистване при установяване на заразно лице на ползваното от него помещение. В различните региони има различна политика за това кой поема разходите за карантиниране на туристи със симптоми. Г-н Костов даде пример с област Емилия Романа, където покриват разходите, но други региони отказват и хотелите трябва да информират туристите, че при заразен турист разходите са за негова сметка. Забранени са колективните спортове на плажа, необходимо е да се спазва

дистанция и във водата. В Италия има възможност за запазване на шезлонги онлайн, за да няма струпуване на хора. Също така имат определени изисквания за разстоянието на всеки чадър.

Г-н Костов изтъкна факта, че Министерство на спорта и туризма на Република Полша бе едно от първите министерства, което публикува над 30 препоръки, там във всеки един бизнес в туристическия сектор се изисква да имат разработени мерки. Трябва да се осигури безопасност за работниците и персонала и да има процедури за действие при заразяване. Интересното в Полша е, че когато е установено заразено лице или лице със симптоми, то е длъжно на собствен риск да отиде до лечебното заведение и да потърси помощ. В местата за хранене, мерките са идентични с приетите в България.

2.2 Готовност и специфика на стартирания летен сезон 2020

Г-жа Марияна Николова даде думата на бранша, за да представят готовността и спецификата на летен сезон 2020 г.

Първи от бранша взеха думата Националния борд по туризъм (НБТ).

Д-р Полина Карастоянова, *изпълнителен директор на НБТ* поздрави заместник-министър председател по икономическата и демографската политика и министър на туризма г-жа Марияна Николова от името на борда за избирането ѝ на позицията министър на туризма и представи участниците от НБТ г-н Красимир Станев, *изп. директор на Албена*, г-жа Елена Косева, *изп. директор на Св. Св. Константин и Елена*, г-н Мариян Беляков, *изп. директор на Пампорово АД* и г-н Мартин Захариев *заместник-председател на НБТ*. Г-жа Карастоянова изказа признателност към работата на Министерството на туризма.

Г-жа Марияна Николова благодари на д-р Полина Карастоянова за приветствието и уточни, че се работи ежедневно. Поясни, че се намираме в активния летен сезон, който не може да бъде спасен, но може да бъде подпомогнат значително с експедитивните мерки, които са взети от страна на Правителството. Тя е оптимистично настроена за български туристи през м. август, като сподели, че с общи усилия можем да имаме такава заетост и през м. септември.

Г-н Мартин Захариев, *заместник-председател на НБТ* изтъкна, че за първи път Министерството на туризма има вицепремиер за министър и изрази надежда, че техните искания ще бъдат удовлетворени, макар и за краткото време от максимум шест месеца на този кабинет. По тяхно възлагане най-авторитетната консултантска компания Cushman & Wakefield, представени за България от компанията Фортън, са направили за Националния борд по туризъм изследване в рамките на м. юли 2020 г., от което става ясно, че до 75 % е спада в

заетостта на хотелите категория 4-5 звезди и 70 % е спада на приходите, като уточни, че изследването е направено предимно за София, но е релевантно и за Черноморието. Последниците от пандемията и ниската заетост са декапитализация на активи в индустрията. Обезценката на активите до 31 декември има опасност да надхвърли 50 %. Най-големият проблем е липсата на входящ туризъм, който миналата година бе над 9 милиона туристи.

Г-н Захариев подчерта, че всяка инициатива да върнем българските туристи на българските курорти няма да спасят туризма. Извод, който си прави НБТ гледайки колоните пред Гърция е, че МТ драстично е закъсняло в прилагането на антикризисните мерки на извънредното положение, които можеше да позиционират България на съвсем друго ниво по отношение входящия туризъм. Изтъкна, че МТ е закъсняло с мярката от 35 евро на седалка. Подчерта, че нотификацията се забави с два месеца. Според НБТ тя трябваше да стартира със започването на летния сезон у нас от 1 юли. Изказа недоволството на борда, че мерките за ваучери, които бранша предложи, за да се стимулира вътрешния туризъм са приети само за определен брой хора, като подчерта, че те е трябвало да са за всички българи, за да се засили вътрешния туризъм.

НБТ настоява за публична достъпност на системата ЕСТИ (Единна система за туристическа информация), като данните в нея следва да бъдат уеднаквени с данните с Националния статистически институт (НСИ).

Г-н Захариев изтъкна важността на дигиталната трансформация в туризма, като поиска от министъра на туризма да бъде създадена постоянна комисия за цифровизация и дигитална трансформация към нея, както и да се преосмисли стратегията за маркетинг. Предлага да бъде създадена междудомствена група между Министерството на туризма и Министерство на културата, чрез които да се опитат да създадат аналитичен консенсус за историческа плътност на националния бранд и в следствие да се направи стратегия за маркетинг. От борда поискаха от г-жа Марияна Николова, като заместник-министър председател по икономическата и демографската политика и министър на туризма да проведе връзка с колегите в Лондон, които организираха миналогодишната инвестиционна конференция в Слънчев бряг, протекла с огромен успех и България бе показана по ВВС, това да се случи и тази година. Г-н Захариев уточни, че остават на разположение и могат да съдействат с експерти при нужда.

Г-жа Марияна Николова коментира изказването на г-н Захариев като спомена, че още следващата седмица с нейна заповед ще бъде създадена работна група. Потвърди критиката

по отношение на работата на министерството в секцията за реклама и към Дирекция „Маркетинг, реклама и информация в туризма”. Подкрепя обстоятелството, че България не се рекламира по международните канали като BBC, National Geographic, CNN като една безопасна и здравословна дестинация. Разбира, че това е пропуск и увери, че ще бъдат предприети действия, това да не се случи в сезон 2021 г., също така информира за създаването на Консултативен съвет към МТ за спешно и кризисно разрешаване на проблеми, които да бъдат за предстоящия зимен сезон, както и за сезон 2021.

По отношение на дигитализацията потвърди изказването на г-н Захариев от НБТ, че тя е вицепремиер по дигитализацията и увери, че ще направи в рамките на властта и правомощията си това, което трябва, за да бъдат електронизирани системите. Подчерта, че трябва да се направят предложения, които да са адекватни, модерни и да съответстват на условията, в които живеем. Също така информира, че за нея е приоритет в стратегически план да се измени Националната стратегия устойчиво развитие на туризма, която бе написана и създадена със създаването на МТ през 2014 г., през 2018 г. беше актуализирана, но предвид новата ситуация и условията, в които ние живеем.

Даде думата на г-жа Косева

Г-жа Елена Косева, изпълнителен директор на *Св. Св. Константин и Елена* приветства усилията на министъра на туризма и изрази мнение, че не са съвсем изгубени, в момента имат голяма заетост и апелира за по-голяма реклама на предприетите мерки за справяне с COVID-19. Увери, че при тях се спазват стриктно санитарно-хигиенните мерки.

Министър Николова благодари на г-жа Косева. С оглед изложеното сподели спешните мерки и разговори, които са се провели, като изтъкна важността на пазара на Обединеното Кралство, който е много важен за България и особено за Северното и Южното Черноморие. Спомена, че вече има предвидени дипломатически разговори по линия на международните контакти с представители на посолството на Обединеното Кралство.

Г-жа Николова подчерта също и важността на израелския пазар, за който вече е направено нужното с Министерство на здравеопазването. Заповедта на министъра е факт, защото чуждите туристи са важни за България, важен е руския пазар, Израел, Турция. Изтъкна факта, че без тях ние не можем да обезпечим предстоящия зимен сезон. От данните на г-жа Косева можем да се похвалим за заетост, очакваме в началото на септември, немските туристи, които ще изпълняват програмите по линия на немските здравни каси, за рекреация и възстановяване в нашите курорти, като по тази тема се работи изключително много. Министър Николова

увери, че по отношение на маркетинга и рекламата до края на деня иска от г-н Костов информация за позицията на Република България за заявка за участие в конференцията включително при условие, че тя се провежда онлайн. Увери бранша, че ще участваме в такива формати, защото това е необходимо и ние трябва да се заявим за следващия туристически сезон. България трябва да стане целогодишна дестинация. Подчерта, че туризмът беше много подценяван като сектор, а всъщност той е стратегически определящ сектор за икономиката на страната.

Г-н Мариян Беляков, изпълнителен директор на „Пампорово“ АД първо постави въпроса за визите за Турция и Русия, които касаят както зимните така и летните курорти. Даде пример с Гърция, която има острови, на които кацат самолети от Турция за хора без визи, където им се поставя печат за 7-дневна виза. Г-н Беляков желае по примера на Гърция, да се вземе текста от гръцкото правителство и това да стане приложимо и у нас.

Г-жа Николова поясни, че Министерство на външните работи на България (МВНР) е ресорното министерство. Потвърди, че проблема не е от скоро. Спомена за Хърватска, че вече има възможност за влизане с електронна виза. По този въпрос помоли МВНР да проверят дали това ще бъде възможно и у нас.

Г-н Беляков изтъкна, че друг проблем е темата с рекетъорите от Музикаутор и Профон, като желаят таксите за сектора да бъдат урегулирани предвид кризата. След което повдигна въпроса за данъка върху добавената стойност, защо се отнася само за храна, алкохол и نوشувка, като изтъкна, че в ски туризма основна е ски услугата, а лифт картите съставляват 80 % от бизнеса им. Даде пример с Франция, където лифт картата е диференцирана с 9-10% и се квалифицира като транспортна услуга. НБТ желаят да се укаже помощ на бранша, като се изпратят правилни послания с платени ПР репортажи по основните телевизии и предимно в немските телевизии, за да се изкара дълъг летен сезон до края на м. септември.

Министър Николова поясни, че се работи по темата. Предстои среща с дипломатическия корпус, където ще има представени видео презентации и ще се раздават брошури, за да може по линия на дипломацията да се достигне до генериращите пазари.

Г-н Беляков подчерта важността от вземането на адекватни мерки за конгресния туризъм, който е традиционно силен през есента. Предлагат мярката 60/40 да бъде удължена до м. септември 2021, за да оцелее бранша.

Г-жа Марияна Николова поясни, че по отношение на мярката 60/40, която определя заетостта, за туристическия бранш е 80/20, като се предоставят допълнителни 290 лв. за всяко

работещо лице, действа до края на м. септември т.г. с тенденция да бъде продължена до края на годината. Амбицията на г-жа Николова като вицепремиер и министър на туризма е, с оглед запазване на заетостта и предвид предстоящия тежък зимен сезон, който се очаква и при условие, че не спаднат ограниченията, които са за влизане на туристи в страната, то мярката ще следва да бъде удължена поне до май 2021 г. и за това ще настоява тя и като председател на Националния съвет за тристранно сътрудничество.

Г-н Мариян Беляков приветства инициативата на министър Николова за създаването на Кризисен щаб за зимния сезон, като в тази връзка според него в предстоящия ски сезон ще разчитат основно на балкански туристи, както и на туристи от Великобритания и Ирландия и желае да се концентрират сериозни усилия за Балканите. Смята че туризма с автобуси и автомобили ще бъде по-сериозен от този с чартърни полети за предстоящия ски сезон, но Великобритания и Ирландия могат да спасят чартърния туризъм.

Г-жа **Марияна Николова** информира за срещата си с бранша в Банско и с оглед евентуалното провеждане на купата в Банско през февруари 2021, сподели, че очакваме голям поток от туристи, като добави, че има изисквания към бранша. Иска да се обединят държавата, бранша и местната власт по отношение на това (тя не приема позицията от случая в Банско на магазина, в който бе поставен стикер „забранено за британци“, че британците не искат да влязат в България). Изрази недоволството си към това послание и счита, че имаме традиционно добри дипломатически отношения с Обединеното Кралство. Подчерта, че трябва да дадем ясни послания, че британците са добре дошли при нас и от частни случаи не могат да се правят заключения за сектора. По отношение на Музикаутор и Профон попита Министерството на културата каква е позицията им по казуса.

Г-жа **Амелия Гешева**, *заместник-министър на културата*, уточни, че по темата с авторските права, закона бе приет миналата година и с това се занимават българските общини, където са прехвърлени част от правоотношенията. Темата е много тежка, но не е в нейния ресор, но това което тя знае от колегите ѝ, е, че няколко пъти, още с първите промени на законодателството са били проведени няколко срещи по настояване на бранша. за възможността да се уеднаквят взаимоотношенията между сектора и така наречените Организации за колективно управление на права (ОКУП) При необходимост ще разговаря с колегите и ще се проведе разговор, но уточни, че това са частно-правни отношения. Те регламентират закона, но какви такси налагат не е в техните правоотношения.

Г-жа Николова като административен ръководител и вицепремиер поясни, че борда вече постави много теми и даде думата на останалите представители на туристическия бранша. Също така уточни, че от проведения съвет ще излязат конкретни решения и това, което касае конкретните ведомства и те са специализирани и ресорно осъществяват тази политика трябва да се осъществи от тях. Г-жа Николова възложи заместник-министър Ирена Георгиева да се напише писмо от нейно име до министъра на културата по засегнатата тема с Музикаутор, по въпросите с визовия режим писмо до министъра на външните работи.

Г-н М. Захариев помоли такова писмо да не бъде изпращано от името на министъра на туризма, защото ще бъде обвинена в намеса в търговски отношения и даде пример преди година и половина от съдействието на министър Ангелкова, която е пратила такова писмо и е била обвинена. Поясни че такава среща вече е била проведена в Министерството на културата с г-н Щерев, НБТ, която е била домакинствана от г-н Банов, министър на културата и ресорният директор на дирекция авторски права г-н Евтим Велков в понеделник (27.07.2020г.), срещата е била инициирана по тяхно настояване и имат договореност. Г-жа Марияна Николова се съгласи с тях.

Г-жа Сребра Косева *представител на Организация за управление на туристически район „Долината на розите“* поздрави министър Николова и помоли за среща на ОУТР-тата.

Г-жа Марияна Николова потвърди, че се организира такава среща

Г-жа Даниела Стоева, *председател на УС на Асоциация на българските туроператори и туристически агенти (АБТТА)* помоли презентацията на г-н Кунчев да бъде разпространена сред браншовите организации. Тя изтъкнаха, че международен туризъм може да има само когато има свободно движение на туристи. Според тях вътрешният туризъм няма да спаси сезона. Приблизително 7,4 млрд. лв. са приходите от входящ туризъм, около 1.3 млрд. са приходите от вътрешен туризъм и около 2.5 млрд. от изходящ туризъм, т.е., които българите могат да генерират от вътрешен туризъм е по-малко от 4 млрд. лв., което е ясно че не може да бъде компенсирано. От гледна точка на туроператорите, те са изпратили тяхното становище. Г-жа Стоева обърна внимание, че дейността им е разделена на входящ и изходящ туризъм. По отношение на състоянието на бранша в момента в най-тежко финансово състояние е изходящия туризъм, което не значи че входящият е в по-добро състояние. Той също генерира 0 лв. приходи към този момент, но изходящия туризъм е допълнително утежнен от авансово платените суми от потребителите. Поясни, че колегата от КЗП доста добре е уточнил

ситуацията. За тях е важно удължаването на чл. 25 от закона Закон за мерките и действията по време на извънредното положение.

Министър Николова уточни, че вече е предложено.

Г-жа Стоева попита в какъв времеви хоризонт министъра смята, че това може да се вземе като решение, на което вицепремиерът отговори, че предвид факта, че Народното събрание е в едномесечна ваканция най-рано началото на септември.

По отношение на входящия туризъм **г-жа Стоева** отбележи, че членовете на АБТТА са специализирани преди всичко в културен туризъм, във всичките му форми – природен, алтернативен и събитиен, конгресен туризъм. Изказа благодарност към министъра на туризма, че във всяко изказване набляга на тези форми на туризъм, освен морски и ски туризъм в България, защото те са изключително важни и това са продуктите, които са с много по-висока стойност в много от случаите. Поясни, че към момента не приемат никакви туристи, въпреки че са имали много добри индикации малко след излизане от извънредното положение. Сподели, че надеждата в Европейските пазари е била голяма, но информационните потоци, които вървят към чуждестранните партньори са допринесли за това да не могат да бъдат реализирани пътувания и да има отново анулации. Има малко надежда, че ако лятото е към края си то - висок сезон за културния туризъм са месеците септември и октомври и подчерта, че на това трябва да се обърне внимание. Уточни, че това може да е предмет на една отделна среща. Г-жа Стоева подчерта, че финансовият ресурс е проблем за туроператорите и основно липсата на ликвидност.

Г-жа Николова уточни, че е изпратено писмо към министерството на икономиката, като към настоящия момент няма положителен отговор за това, което АБТТА предложи за 10 % върху оборота за предходната година, но има положителни сведения, че ще бъде осигурен финансов ресурс, като очаква в понеделник (03.08.2020 г.) да има информация какъв ще бъде той. Поясни, че министерството на туризма готви пилотна схема, която ще бъде грантова безвъзмездна схема, като тя ще бъде облекчена - без никакви консултанти, без никакви административни пречки и при много бърз срок.

Г-жа Сийка Кацарова, *председател на Български съюз по балнеология и СПА туризъм (БУБСПА)* поздрави министъра на туризма за бързия старт с проблемите, както и доц. Кунчев и заместник министър Ирена Георгиева и домакина г-н Фиданов. Пожела успех и представи хората с нея г-жа Елена Косева, член на УС на съюза, г-н Георги Тръпков от Поморие, проф. Тодорка Константинова, зам. директор на Медицинския университет Варна, кмета на община

Чепеларе г-н Хаджиев, както и колегата от Пампорово г-н Беляков. БУБСПА са подготвили проучване, което г-н Тръпков ще представи за ситуацията в СПА сектора в момента, което ще обхване предложения за решения, спешни мерки, като не повтарят темата с ваучерите. Те също са дали тяхната визия, тъй като се говори за немски здравни каси, а не е обърнато достатъчно внимание на българите, които във пандемия също трябва да започнат да се грижат за здравето си, превенцията за тях е ключово понятие и рехабилитацията в лабораторни условия. От споменатите мерки, основен проблем за БУБСПА е, че на никой от тях не е предоставен безлихвен или ниско лихвен кредит, с който да се подпомогне дейността. Г-жа Кацарова благодари на Министерство на труда и социалната политика за срещата им с министър Сачева от преди 2 седмици, след която са отразени техните предложения свързани със спецификата на СПА туризма, по отношение на – пазар Германия, за който БУБСПА като организация съвместно с Германско-българската търговска индустриална камара (ГБИТК), МТ, и МЗ направиха важна стъпка за привличане на здравно осигурени клиенти от Германия.

Министър Николова подчерта, че важноста им и добави, че ще има среща с немските власти във вторник (04.08.2020).

Г-жа Сийка Кацарова подчерта важноста на мярката с полетите, като започна със субсидиране на чартърните и дотираните полети на нискобюджетните компании, които летят до сезонните летища, както и до София, защото това не е масов туризъм. Поясни, че тези туристи идват индивидуално и това е шанс за България. Сподели, че във времена на коронавирус трябва да се смени имиджа и БУБСПА са готови да участват в този съвет, който ще се създаде, тъй като здравния туризъм е един от специалните видове туризъм, които надграждат морския и планинския туризъм. Дестинации като Хисаря, Девин, Кюстендил, Сандански, Слънчев бряг от голяма степен са зависими от пазар Израел. Г-жа Кацарова напомни, че е изпратено писмо до ГБИТК относно видеото в немските новини от българската дискотека. ГБИТК са информирали външния министър, както и МТ с молба да бъде преразгледано решението за нощните заведения, за да не се обезсмислят усилията за позициониране на България като целогодишна дестинация за качествен здравен туризъм.

Г-жа Николова изказа впечатленията си от първата и среща с бранша в Албена и Св. Константин и Елена. Напомни, че България трябва да се рекламира като безопасна санитарна дестинация целогодишно. Подчерта, че към настоящият момент трябва да се използват природни условия и дадености на страната и предвид факта, че още дълго ще бъдем в тази форма на изолация. Много е важно за развитието на здравния туризъм да има гъвкавост при

предоставяне на услугите. Подчерта, че следва да се създаде увереност и тези частни случаи на антиреклама за България да бъдат игнорирани.

Г-жа Стоева от АБТТА изказа радостта си към министър Николова да позиционира туризма на едно по-високо конкурентоспособно ниво за държавата. Сподели, че още нямат резултати от Министерството на финансите.

Министър Николова уточни, че още на Коалиционния съвет е било взето решение към настоящия момент от Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ да се командирова служители, за да може да бъде подпомогната дейността, при разглеждане на заявленията. Г-жа Николова е направила апел по отношение на сектор „Туризъм“ да е с предимство при разглеждането на заявленията. Очаква се тези служители вече да са командирова и да са налични резултатите до 10-15 дни.

Г-жа Стоева спомена, че по програмата за конкурентоспособност проблем има и в отчетността и помоли, когато се разработват следващите грантови схеми да се обърне внимание на това да не бъде толкова тромав механизма по който се отчитат разходите след това. Разбира, че те са на проектен принцип, но тук не става въпрос за проекти, а за форма на субсидия по отношение на бизнеса.

Г-жа Николова уточни, че по отношение на Европейските средства договарянето е приключило. Това което в спешен порядък е договорено е министерството на туризма да бъдат предоставен като конкретен бенефициент директен трансфер, за да може тя да раздава някакви средства. Поиска разбиране от бранша, че това е трябвало да стане когато е бил процеса на договаряне. Поясни, че това, което зависи от нея е договорено, има уверението на премиера, че ще бъдат дадени конкретни средства, но това е в прерогатива на възможностите на министъра на икономиката.

Г-н Галин Георгиев, БАТА уточни, че много се говори за бъдещи стратегии, но все още имаме летния сезон, от който има още два месеца – август и септември и не трябва да бъде отписан веднага.

Г-жа Марияна Николова сподели, че вече е провела 12 срещи на които е коментиран постоянно сезона. Уточни, че на Националния съвет се възлагат малко по-дългосрочни мерки и решения. В момента не се отписва летния сезон, но той не може да бъде спасен, но се надява да може да бъде подпомогнат с общи усилия между бранша и държавата.

Г-н Галин Георгиев изказа разбиране за трудностите и поясни, че два пазара в момента са на изчакване - Молдова и Беларус. Поясни, че има писмо от туристическата индустрия в Беларус, с което информират, че са готови веднага да пуснат самолети до България, като е достатъчно да бъдат извадени от списъка с ПСР тестове.

Г-жа Николова сподели, че това не е предмет на тема на НСТ, като уточни че вече е обсъждано с бранша вчера и днес. Има планирани срещи по отношение на Прибалтика, Молдова и Беларус. Повтори, че изискваме реципрочност. Сподели, че в понеделник (04.08.2020) ще има разговор на ниво министър с министъра на туризма на Израел, а предната вечер е провела разговори с Украйна, за които България е в червения списък. Очаква се около 15 август това положение да отпадне и за Украйна и за Израел.

Г-н Г. Георгиев даде предложение да се акцентира, че българското Черноморие е безопасно, предвид че статистиката за морските райони е различна от тази за страната.

Министър Николова поясни че посланията, които с д-р Кунчев излъчват като политици при международните контакти и молбата и е към колегите от МВнР това да се уточнява в комуникация с дипломатическите мисии.

Г-н Любозар Фратев, *председател на Организация за управление на Тракийски туристически район* уточни, че има изпратено писмо, на базата на една анкета, на Съвета по Туризм - Пловдив, още от май месец с предложения към държавата. Имат предложения, които смятат, че могат да помогнат и тази година трябва да се направят някои законодателни промени. В момента ДДС да се отложи за период от една година, Приветства идеята за дигитализацията. Политиката за ваучерите е важно да се приеме така, както е регламентирано за ваучерите за храна, за да може да бъде внесена тази поправка през група народни представители.

Г-жа Марияна Николова информира, че е изготвено такова предложение и то касае промяна в Кодекса на труда. Там е предвидена такава възможност да има ваучери за храна, като е направена корекция и е допълнена „почивка“.

По отношение на Наредба 7 към МФ министър Николова уточни, че има решение по този въпрос за замразяване на този текст, изготвена е поправка и ще бъде предоставена в Комисията.

Г-н Фратев продължи в тази връзка, да бъдат обособени отделни ваучери, само за възстановяване, По този начин ще се задържат българите в България и фиска няма да пострада тъй като това, което фирмите ще спестят като данък, туроператорските фирми ще го върнат на

държавата като данък и допълни да се обърне внимание на позитивната реклама, за да може да се задържат българите в България и хотелите да са пълни и през есента.

Г-н Георги Щерев, *председател на УС на БХРА* Подкрепи изказалите се колегите, но изрази несъгласие с колегите си относно Мюзикаутор и Профон. Провели са много добра среща, на която е взето решение да се плаща само за периода, в който работи даденото място за настаняване или ЗХР и са удължили намаленията до края на годината, като плащанията са разсрочени.

Г-н Беляков се намеси, че разполага с друго писмо и отговора в него е категорично против.

Г-н Захариев уточни, че е имал отделна среща с Профон и Мюзикаутор, които ще предложат промяна в Наредбата за категоризация, където всеки категоризиран обект, място настаняване или заведение за хранене и развлечение трябва да отговаря на изискванията. Въпроса е дали инспекторатите на общините съблюдават за спазването им.

Г-н Щерев изказа мнение, че е много важна срещата с Асоциацията на банките, за да не се счита туризма като рисков фактор. Разсрочването на кредитите трябва да е поне за минимум 3-4 години, за да се запази отрасъла. Също така трябва да бъдат дадени и оборотни средства, много малко хотели към момента са получили свежи пари. По отношение на предлаганите договори за догодина, ранни записвания няма да има до края м.април.

Г-н Щерев помоли Министерството на труда и социалната политика (МТСП) да не отговарят проформа на писмата за персонала и призова да се потърси варианти за обучения и др., за да се запазят хората и да има качествен продукт. Сериозен проблем е и схемата 60/40, в която ако се участва не може да се ползва помощ по други програми, а 80/20 е помощ за персонала. Трябва да се търсят начини и за нови инвестиции, защото хотелите не са само персонал. Георги Щерев изказа критика към доц. д-р Кунчев, който е посетил Южното Черноморие преди сезона, но не и Северното. Поиска при възможност да се съобщават при толкова много тестове %-та на заразените, защото при по-големи тестове има повече заразени и резервациите към дестинация България падат. Според проучване на БХРА процента е от около 4-6%.

Г-жа Марияна Николова попита г-н Щерев в кой държави се съобщава %-то съотношение, а не броят на заразените, при което г-н Щерев даде пример с Гърция, където са 26 човека. Тя потвърди, че при проведените срещи с бранша вчера и днес е поставен проблема, че туристите се фокусират върху числото.

Г-н Щерев обвини МЗ, че България е в червените листи на останалите страни поради грешката им.

Министър Николова обърна внимание на грешката на МЗ към пазар Украйна, които бяха посочени със заповед, за влизане само с ПСР тест, при което бранша изгуби над 5 000 резервации и подчерта, че служителят, който е допуснал грешката трябва да бъде подведен под отговорност.

Г-н Кунчев уточни, че е невъзможно само да се съобщава само процента на заразени, защото Единният информационен портал дава пълната информация и като % и като бройка, заболяемост, смъртност и приети в болница. Европейските критерии, които бе обсъден от всички страни почива на заболяемост, а не % или бройка. Той поясни, че всичко се публикува автоматично от лабораториите и болниците всеки ден до 10:00 ч. в информационната система и всичко е реално. Спомена, че миналата седмица лично се е ангажирал за пет организирани трансфера на заразени румънски туристи от Маказа до Русе. поясни, че този критерий няма как да бъде променен, тъй като е ясно изразен за всички страни. По отношение на броя на заболелите от Гърция не се ангажира дали информацията им е така или не, но потвърди, че България работи по общите критерии за всички Европейски страни.

Г-н Захариев коментира системата ЕСТИ, която е недостъпна за туристическия бранш.

Марияна Николова даде справка от ЕСТИ, в която в к.к Слънчев бряг е имало 237 туристи в последните 15 дни, като общо затворените и отворените места за настаняване са 786, а дела на местата за настаняване, в които е имало туристи в последните 15 дни от всички места за настаняване е 30,2 %, в к.к. Златни пясъци – Места за настаняване, в които е имало туристи в последните 15 дни са 76, общо отворените и затворени места за настаняване са 161, а дела на местата за настаняване, в които е имало туристи в последните 15 дни от всички места за настаняване е 47,2 %. По отношение на ЕСТИ подкрепи идеята да има публичност и прозрачност и при необходимост ще се промени нормативната уредба.

Г-н Павлин Павлов, БАЗ от името на г-н Ричард Алибегов, благодари на взетите мерки от г-н Кунчев и Правителството и подчерта, че за техния сектор тези мерки са добри. Уточни, че за първи път хотелиерството и ресторантьорството са били забелязани и им е било обърнато внимание. Апелира да не се вадят заключения от показаните клипове от миналогодишни мероприятия, тъй като уикенд туризма е насочен главно към барове и дискотеки, които са част от туристическия продукт и всички заедно трябва да намерят решение как да функционират в условия на тази или друга пандемия.

Г-жа Николова поясни, че всеки сегмент от туристическия продукт е важен и точно в момента трябва да сме обединени. Уточни, че сега се говори за активен летен сезон, като тенденцията е той да продължи и през целия септември.

Г-н Георги Дучев, *Българска асоциация на професионалистите в мениджмънта на хотели* започна с благодарност за съпричастността към проблемите на бранша. Обобщил проведения разговор в две посоки – мерки, които се взимат за да се решат текущи проблеми и комуникацията на тези мерки към света. Уточни, че от пет години имат над 10 конференции, който правят тук с водещи специалисти от Швейцария, с авиокомпаниите и туроператорите и на международно ниво. Това което прави впечатление е, че България няма комуникация и брандинг, няма визия, няма образ пред света и от край време има славата на една евтина дестинация. Обърнал специално внимание на рекламата като даде пример със Словения, която има 10 мил. евро за реклама на година и все пак успява да се рекламира като 5 звездна бутикова еко дестинация, а в други държави наемат младежи с камери, които правят клипове и реклама в социалните мрежи.

Министър Николова благодари за предложението и сподели, че вече е организирана такава кампания през социалните мрежи. Кампанията е предложена миналата седмица на срещата с екскурзоводите и в момента по тяхно предложение ще бъдат направени три минутни клипове, на малко известни обекти, като екскурзоводите ще разказват за тях и ще бъдат излъчени като послания в социалните мрежи, за да се достигне много бързо до всички потребители. Целта е с тези послания, които ще бъдат представени в социалните мрежи и с помощта от бранша да се реализира по-голям поток от чужденци към България. Г-жа Николова е обнадеждена и от чартърната програма, която ще доведе туристи, след което даде думата на г-н Портних.

Г-н Портних, *кмет на община Варна* започна с благодарности към г-жа Николова и д-р Кунчев, и информира, че съвместно с колегите от сектора се опитват като община в допълнение на мерките, които се взимат от Правителството, да облекчат според възможностите си представителите на сектор „Туризм“. Още веднъж благодари и се надява, че заедно ще се справим.

Г-жа Марияна Николова благодари на г-н Портних и спомена, че вчера/30.07.2020 г./ пред бранша е поставена задача да се представят два малко известни обекта по Северното Черноморие, които ще може да се популяризират с видео заснемане. Помоли да получи това предложение до понеделник. Подчерта, че вече имаме такива предложения за Южното Черноморие.

Г-н Дучев обясни, че когато се говори за целогодишен туризъм трябва да обърнат внимание и на МІСЕ туризма, като поясни, че сега е момента България да направи някакви позиции в тази област.

Г-жа Марияна Николова обясни, че визията до момента, която е чувала за конгресния туризъм е, че той не е развит в България. Тя не подкрепя тази визия, като поясни, че ние имаме базата, в която той може да бъде развит. Предвид социалните и здравните ограничения, с които трябва да се съобразяваме в момента обеща, че ще работи за това, конгресния и конферентния туризъм да бъде застъпен и в Черноморските и в зимните курорти, както и в големите градове. Г-жа Николова изтъкна, че шопинг туризъм също може да бъде развит.

Във връзка с конгресния туризъм министър Николова благодари на г-н Фиданов за чудесното домакинство, и е удовлетворена, за което ще уведоми премиера, че целия бранш присъства в пълен състав. Сподели, че се е провел един добър Национален съвет по туризъм без спорове, всички са обединени и се надява, че с здравните власти ще намерят целесъобразни решения, за да спасят месеците август и септември.

Г-жа Иванка Попова, Асоциация на къщите за гости в България поясни, че техният сезон продължава. Пожела успех на Марияна Николова и сподели впечатленията си за активността ѝ. Сподели с представителите от бранша, че от един месец къщите отново са пълни, това обаче поставя много проблеми и биха желали индивидуална среща с министъра на туризма, на която да си поставят въпросите, които изникват в селския туризъм благодарение на новата ситуация с COVID-19.

Министър Николова подчерта важността на къщите за гости и сподели, че през есента ще бъдат много актуални. Приветства желанието им да се направи среща и ще бъдат информирани за кога е планирана. Спомена, че осем години е била директор на правна дирекция в ДФЗ и Програмата за развитие на селските райони е била разработена тогава. Сподели, че в България може да се развива един много добър селски туризъм. Самата тя много често е посещавала такива къщи и ще обменят идеи за развитието на този вид туризъм.

Г-н Г. Георгиев, БАТА се обърна към МВНР и сподели проблема с маршрутите от Украйна, които минават през Румъния и попита дали е възможно да се добави маршрут през Дуранкулак, защото в момента действащ маршрут е само през Русе. Автобусите пътуват Русе-Варна и стигат само до Варна, т.е. не минават през цялото Северно Черноморие и градове като Балчик и Каварна остават в страни от маршрутите.

Заместник-министъра на МВнР, г-н Люцканов обясни, че има писмо, представено от тях и чакат разрешение.

Г-жа Николова добави, че са предприети действия от страна на МВнР по инициатива на МТ и може да се счита, че този въпрос е задействан и очаква да бъде информирана от заместник-министър Люцканов, за резултата.

Даде думата на Областния управител на Област Варна.

Г-н Пасев, ОУ Варна, благодари на всички и сподели, че очаква добри резултати, предвид че повечето въпроси вече са задействани. Пожела и успех и призова браншовите организации да не зачеркват сезона.

Министър Николова благодари на г-н Пасев и допълни, че в началото на септември започва работа с Консултативния съвет, който ще бъде към министерството на туризма за сезон 2021.

Г-н Беляков обърна внимание на проблема с прохода Макказа, който е затворен за автобуси и това затруднява входящия туризъм

Заместник-министър Люцканов, МВнР поясни, че за съжаление Гърция определя режима за прохода.

Г-жа Марияна Николова приветства усилията, които полага местната власт и областната администрация.

Посланието на министър Николова към бранша е да се направи всичко възможно да се привлекат нашите сънародници на Черноморието и в къщите за гости, и в СПА хотелите, и в зимните курорти. По отношение на чуждите туристи подчерта, че се прави всичко възможно от страна на МТ съвместно с МВнР да се осигури нужната информация, за да може чужденците да знаят, че идват в една санитарно безопасна дестинация, каквото е нашето Черноморие, след което даде думата на г-н Фиданов.

Г-н Григор Фиданов, хотелиер поясни, че по повод излъчения репортаж по немската телевизия ZDF на български дискотеки по Черноморието, в които се вижда, че не се спазват никакви мерки от предписаните от здравните власти, България е обявена за новата Майорка. Трябва веднага да се реагира на с кризисен ПР. Следва да бъдат направени проверки и да се даде сигнал към немските туроператори, че хотелите се борят с такива прояви и опазват реда.

Обясни, че в момента се договаря сезон лято 2021 и е изключително важно държавата да определи концесиите на морските плажове. Рекламните брошури ще излязат на 20 август.

Изключително важно е МТ и туристическия бранш да се обявят на страниците в брошурата. Призова бранша да покаже, че вече България работи със здравните каси на Германия, да се сложи логото на МТ, МЗ и всякакви други лога, с които да се популяризира България.

Г-жа Николова сподели, че като вицепремиер и министър на туризма има възможността да реализира част от тези политики, които се набелязаха и за които са записани доста предложения. Те ще бъдат обобщени. Призова всички гости да бъдат експедитивни и да дадат в писмен вид предложенията, които бяха обсъдени, защото това ще улесни нейната работа. Поиска сигналите за черният ПР да и бъдат изпратени, за да се реагира веднага и да предотврати негативната реклама през оставащите месеци от летния сезон и предстоящия зимен. Обеща да направи всичко възможно с г-н Люцканов да убедят британците, че са желани у нас. Обърна внимание на бранша, че е важно да се спасят месеците август и септември, а по натам ще се очаква реципрочност от Израел и Украйна.

Благодари на бранша за подкрепата, която и оказва. Поясни, че заварва сектора в едно трагично състояние и подчерта, че сектор „Туризм“ е най-засегнатия сектор. Призова да не се гледат критиките, а сектора да гледа напред. Вече обединени към решения, ще се засили рекламата, ще се засили международното сътрудничество, ще се направят конкретните предложения за промени в правната уредба.

Благодари на всички за участието и закри заседанието.